WinWind

Increasing the acceptance of Wind Energy

Win Win(d) – energetyka wiatrowa korzystna dla wszystkich

INFORMATOR – ENERGETYKA WIATROWA SPRZYJAJĄCA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Grafika © Marcel De Grijes, dreamstime

www.winwind-project.eu

Grafika © Ivan Kruk, dreamstime

WinWind

NOTA WYDAWNICZA

Warunki korzystania: niniejsza publikacja została opracowana w ramach projektu WinWind i jest objęta licencją międzynarodową Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY-ND 4.0).

Data publikacji: luty 2020 r.
Autor: Arthur Hinsch (ICLEI Europe)
Współautorzy: Giorgia Rambelli (ICLEI Europe), Julia Lisa Kittel (ICLEI Europe)
Partnerzy: FUB-FFU, Seecon Ingenieure, ENEA, Ecoazioni, IPE, LEIF, CICERO, NVE, KAPE, ACER, ECORYS

Projekt i układ graficzny: www.rebekkadold.de, Stephan Köhler (ICLEI Europe)

O projekcie: celem ogólnym projektu WinWind jest szersze wprowadzenie na rynek energetyki wiatrowej, która sprzyja integracji społecznej i jest przyjazna dla środowiska - poprzez zwiększenie akceptacji społecznej w „regionach o małym wykorzystaniu energetyki wiatrowej". Cele szczegółowe to: przegląd, analiza, omówienie, powielanie, testowanie i upowszechnianie możliwych do realizacji rozwiązań, które zwiększą społeczną akceptację energetyki wiatrowej, a w efekcie jej większe wykorzystanie. Projekt analizuje z perspektywy wielodyscyplinarnej przypadki regionów o małym wykorzystaniu energetyki wiatrowej w Niemczech, Hiszpanii, Włoszech, na Łotwie, w Norwegii i Polsce.

Ilustracje zawarte w niniejszej publikacji stanowią własność wskazanych organizacji lub osób fizycznych.

SPIS TREŚCI

Przedmowa 4

Dlaczego właśnie energetyka wiatrowa sprzyjająca integracji społecznej? 5

Jak zwiększyć udział społeczeństwa w planowaniu inwestycji wiatrowych? 7

Jak dzielić ze społeczeństwem korzyści ekonomiczne z energetyki wiatrowej? 9

Jak sprawić, by energetyka wiatrowa sprzyjająca integracji społecznej stała się normą? 13

Wiatr wieje wszędzie - dlaczego tego wspólnie nie wykorzystać? 15

Grafika © taz-b-k, Unsplash

PRZEDMOWA

Energetyka wiatrowa odgrywa ważną rolę w transformacji sektora energetycznego. Na początku w szybkim tempie realizowano liczne projekty w tej dziedzinie, lecz rozwój ten uległ ograniczeniu. Negatywny wpływ na dalsze wdrażanie projektów w obszarze energetyki wiatrowej mają nie tylko czynniki rynkowe, polityczne, techniczne i geograficzne, ale także brak akceptacji społecznej. Zbyt często wydaje się, że projekty te przynoszą korzyści inwestorom zewnętrznym, a społeczności lokalne nie uczestniczą w podziale. Rosną też obawy związane z oddziaływaniem farm wiatrowych na środowisko. Jeżeli rozwój energetyki wiatrowej ma nadal odgrywać wiodącą rolę w transformacji sektora energetycznego, konieczna jest zmiana podejścia oraz podkreślenie korzyści, które płyną z projektów wiatrowych dla wszystkich podmiotów. Obecna debata na temat energetyki wiatrowej wskazuje, że niezbędne do dalszej realizacji programu czystej energii jest zaangażowanie wszystkich stron. Ich aktywny udział oraz sprawiedliwe procedury partycypacji to warunek opracowania skutecznej strategii pokonywania przeszkód na drodze do akceptacji energetyki wiatrowej.

Nie należy jednak wszystkiego zaczynać od początku. Istnieje już wiele projektów w dziedzinie energetyki wiatrowej sprzyjającej integracji społecznej. Często są one wspierane przez wybiegającą w przyszłość politykę organów rządowych różnego szczebla. Pakiet Unii Europejskiej na rzecz czystej energii określa ambitne zasady uczestnictwa obywateli w procesie transformacji energetycznej. Otwiera to dla rządów nowe możliwości w zakresie tworzenia korzystnych ram prawnych oraz zwiększania skali projektów w dziedzinie energetyki wiatrowej sprzyjającej integracji społecznej.

Niniejszy informator „Win Win(d) –energetyka wiatrowa korzystna dla wszystkich" wskazuje, jak zwiększyć zaangażowanie społeczeństwa w projekty energetyki wiatrowej. Informator zwięźle przedstawia wyniki osiągnięte przez konsorcjum sześciu krajów w ramach projektu WinWind finansowanego przez UE. W ramach projektu w krajach tych stworzono aktywne grupy dyskusyjne, oceniono główne przeszkody w budowaniu akceptacji społecznej i kompleksowo przeanalizowano bariery oraz czynniki sprzyjające projektom w dziedzinie energetyki wiatrowej z perspektywy ekonomicznej, społecznej i środowiskowej.

Zachęcam czytelników, w szczególności decydentów, firmy z branży energetyki wiatrowej oraz zainteresowanych obywateli do stosowania przedstawionych tu rozwiązań i do uznania, że energetyka wiatrowa może być synonimem wartości lokalnej. Można ją wdrażać stosując procedury planowania i podejmowania decyzji w sposób angażujący różne podmioty.

Maria-Rosaria Di Nucci
Koordynator projektu WinWind
Freie Universtät Berlin

DLACZEGO WŁAŚNIE ENERGETYKA WIATROWA SPRZYJAJĄCA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ?

Na szczeblu lokalnym istnieje opór przeciwko turbinom wiatrowym. Debata na temat energetyki wiatrowej może się wkrótce nasilić, prowadząc do zahamowania, a nawet całkowitego niepowodzenia takich projektów.

W efekcie nie będzie można uzyskać pełnych korzyści z energetyki wiatrowej dla społeczności lokalnych i wszystkich zainteresowanych podmiotów, a korzyści te są znaczne.

Projekt WinWind koncentruje się na analizie poziomu lokalnej akceptacji dla konkretnych projektów energetyki wiatrowej, zawężając bardziej ogólne pojęcie „akceptacji społecznej". Dotyczy przede wszystkim akceptacji decyzji lokalizacyjnych oraz realizacji projektów energetyki wiatrowej przez podmioty lokalne, w szczególności mieszkańców i władze lokalne.

WinWind zakłada, że projekty w dziedzinie energetyki wiatrowej integrują społeczeństwo, jeżeli skutecznie angażują je na rzecz równoważonego rozwoju w trzech najważniejszych obszarach: **ekonomicznym**, **społecznym i środowiskowym**. Projekty te pozytywnie wpływają na lokalną gospodarkę, jeżeli kierują strumień przychodów do społeczności lokalnej i/lub umożliwiają obywatelom bezpośrednie czerpanie korzyści z tych projektów. Na etapie ich planowania zapewniona jest przejrzystość i przepływ informacji, co umożliwia faktyczny udział obywateli oraz konsultacje i dialog. Tym samym zapewnia się uwzględnienie lokalnych potrzeb oraz poszanowanie lokalnego środowiska (przyrodniczego), maksymalnie ograniczając wpływ na otaczającą florę i faunę.

Oczywiście stopień uwzględnienia tych czynników w dużym stopniu zależy od konkretnej sytuacji. Każdy projekt jest bowiem wyjątkowy pod względem wyzwań, możliwości oraz osadzenia w kontekście lokalnym.

Projekt WinWind określił szereg czynników pomagających przekonać ludzi, że poszczególne projekty sprzyjają integracji społecznej. Działania na rzecz podkreślenia tych czynników i zmniejszenia istniejących barier muszą zawsze uwzględniać warunki lokalne, gdyż to one ostatecznie decydują o akceptacji projektów dotyczących energetyki wiatrowej.

Informator zakłada, że poziom akceptacji konkretnych projektów w dziedzinie energetyki wiatrowej zależy od współdziałania wielu czynników. Jego treść odpowiada więc na trzy współzależne pytania:

Projekty energetyki wiatrowej sprzyjające integracji społecznej mogą odnieść sukces w wyniku połączenia kliku czynników, jednak kluczowe z nich to zapewnienie wymiernych korzyści dla lokalnej gospodarki oraz sprawienie, aby obywatele czuli się niezbędnymi uczestnikami procesu planowania.

Grafika © Bürgerwindpark Neuenkirchen

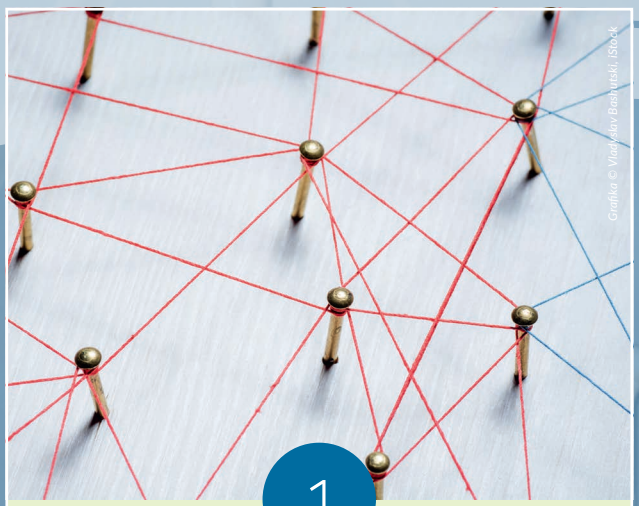

1

Jak zwiększyć udział społeczeństwa w planowaniu energetyki wiatrowej?

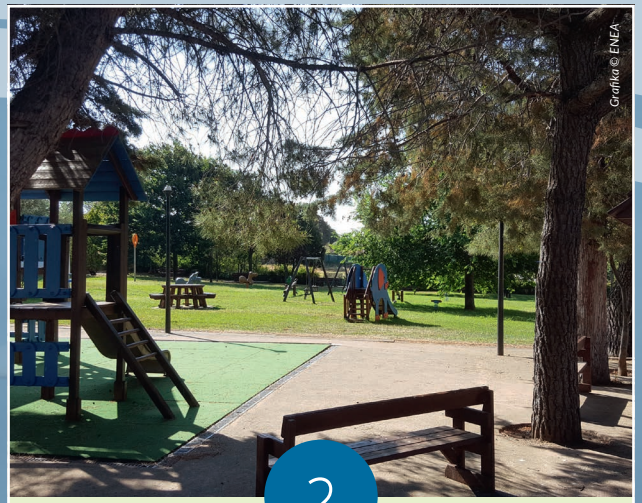

2

Jak dzielić ze społeczeństwem korzyści ekonomiczne z energetyki wiatrowej?

3

Jak sprawić, by energetyka wiatrowa sprzyjająca integracji społecznej stała się normą?

Grafika © sweet-ice-cream-photography, Unsplash

1 JAK ZWIĘKSZYĆ UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W PLANOWANIU ENERGETYKI WIATROWEJ?

Procedury lokalizowania oraz działania farm wiatrowych w poszczególnych krajach członkowskich UE są zróżnicowane. Można jednak stwierdzić, że tam, gdzie przepisy i procedury wyłączają udział społeczności lokalnych, lokalna akceptacja energetyki wiatrowej jest bliska zeru.

Elektrownie wiatrowe są często postrzegane jako zagrożenie, a nie jako szansa na stworzenie wartości lokalnej.

Projekty w dziedzinie energetyki wiatrowej, przy których udział społeczności lokalnej w fazie planowania i zatwierdzania jest większy mają większą szansę powodzenia i są rzadziej postrzegane jako projekty „obce".

Niechęć wobec farm wiatrowych często powoduje konflikty i budzi podejrzenia, jeżeli od samego początku nie uwzględni się planowania z udziałem społeczeństwa. Konsultacje z zainteresowanymi stronami i ich bezpośrednie zaangażowanie są najważniejszymi elementy dobrej strategii.

Udział społeczności lokalnej musi dotyczyć nie tylko technicznych aspektów projektu, ale także **relacji pomiędzy mieszkańcami a miejscem, w którym żyją**. Należy zastanowić się, w jaki sposób nowa farma wiatrowa wpłynie na lokalną tożsamość społeczną, przywiązanie do miejsca i dziedzictwo.

Strategie przezwyciężania barier w akceptacji energetyki wiatrowej wymagają zatem znacznego zaangażowania społecznego, wspólnej debaty zwolenników i przeciwników.

Niezbędne jest zaangażowanie jak największej liczby stron już na wczesnym etapie planowania projektu.

Należy przyjąć politykę wczesnego przekazywania i rozpowszechniania jasnych, obiektywnych informacji, sformułowanych w zrozumiały sposób. Należy to robić od samego początku projektu. Takie rozpowszechnianie informacji powinno być warunkiem uzyskania pozwoleń.

PRZYKŁAD LOKALNY:

Na wyspie Gran Canaria sukces odniosły kampanie informacyjne. Przed rozpoczęciem konkretnych prac nad farmą wiatrową opracowano - we współpracy z lokalnymi gminami - filmiki promujące projekt. Były one rozpowszechniane za pośrednictwem lokalnych kanałów telewizyjnych i radiowych. Wydrukowano też duże plakaty edukacyjne, które umieszczono w wielu miejscach publicznych takich jak przystanki autobusowe, ulice, szkoły, budynki administracyjne. Rozdawano broszury i książki, szczególnie w szkołach. Do dziś realizowane są szeroko zakrojone kampanie edukacyjne.

Grafika © FFU

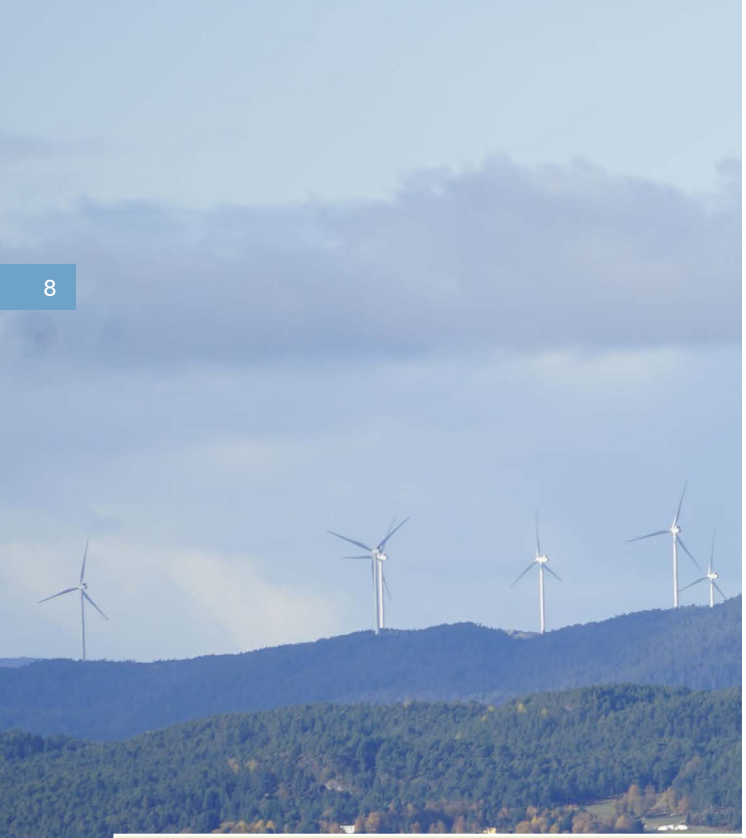

PRZYKŁAD LOKALNY:

W norweskim okręgu Fosen krajowy organ wydający pozwolenia, NVE, zorganizował ok. 30 spotkań dla mieszkańców oraz ok. 35 spotkań z władzami lokalnymi i regionalnymi. Wiele z tych spotkań, choć wymagały one znacznego nakładu czasu i środków, zapewniło społeczeństwu możliwość wyrażenia opinii oraz wskazania, jakie aspekty należy zbadać przed podjęciem decyzji o realizacji projektu.

Grafika © CICERO

SKUTECZNE KAMPANIE INFORMACYJNE

Społeczeństwo musi być dobrze poinformowane o korzyściach płynących z farmy wiatrowej i o działaniach zmniejszających jej negatywne oddziaływania.

SKUTECZNY DIALOG

Debata na temat klimatu jest coraz częściej spotykana w dyskursie publicznym. Przedsiębiorstwa energetyczne, decydenci i ogół społeczeństwa coraz częściej uznają energetykę wiatrową za niezbędny element transformacji sektora energetycznego.

Zbyt często sprzeciw wobec farm wiatrowych jest spowodowany brakiem wiedzy wśród mieszkańców lub posiadaniem błędnych informacji.

Aby dialog był skuteczny trzeba uwzględnić fakt, że przeciwnicy są często bardzo kompetentni, znają lokalną sytuację, a więc mogą w znacznym stopniu przyczynić się do jakości dyskusji.

Należy unikać sytuacji, w których kilku aktywnych przeciwników zdominuje lokalny przebieg wydarzeń. **Nie należy jednak zakładać, że przeciwnicy energetyki wiatrowej zawsze się mylą**.

Dlatego też wskazane jest zangażowanie **profesjonalnych mediatorów oraz korzystanie z różnych form dialogu**. Techniki takie mogą przyczynić się do bardziej owocnej wymiany opinii.

Organizacje pośredniczące, jak i neutralne mogą przyczynić się do budowy otwartej, konstruktywnej kultury komunikacji. Mając odpowiednie finansowanie mogą też inicjować nieformalne formy dialogu.

Dialog to ważny środek wymiany informacji oraz udzielania porad. Pomaga lokalnej społeczności zrozumieć konkretny projekt, a informacje zwrotne **od mieszkańców powinny** wskazać władzom i inwestorom, jakie aspekty lokalne należy wziąć pod uwagę podczas oceny oddziaływania projektu.

Lokalne władze i stojący na ich czele burmistrzowie/wójtowie, blisko powiązani z obywatelami, mają szczególnie dobre możliwości, **aby zachęcać inwestorów do współpracy ze społecznością lokalną**.

Bardzo ważne jest, aby inwestorzy aktywnie i w znacznym stopniu angażowali społeczność lokalną na wszystkich etapach projektu. Oznacza to reagowanie na lokalne obawy już od samego początku, a także elastyczność w zakresie zaplanowanych działań, co pozwoli rozwiązać problemy. Inwestor musi ściśle współpracować z odpowiednimi władzami, aby odkryć i zastosować najskuteczniejsze środki nieformalnie angażujące obywateli. Musi być gotowy ich wysłuchać, dostosować się, podjąć jasne i realistyczne zobowiązania.

Analiza projektu WinWind wykazała, że projekty z większym udziałem gminy, będącej albo współwłaścicielem farmy wiatrowej, albo działającej jako pośrednik są postrzegane jako lepiej integrujące społeczeństwo i cieszące się większą akceptacją.

---

2 JAK DZIELIĆ ZE SPOŁECZEŃSTWEM KORZYŚCI EKONOMICZNE Z ENERGETYKI WIATROWEJ?

Korzyści finansowe z farm wiatrowych nie muszą być efektem działania samej społeczności lokalnej. Jednak możliwość zachowania tych **korzyści ekonomicznych w obrębie społeczności lokalnej** jest jednym z argumentów powodujących największe zaangażowanie lokalnych podmiotów.

Wpływy podatkowe dla gmin, większe możliwości dla firm lokalnych oraz wzrost zatrudnienia to argumenty w bardzo dużym stopniu zwiększające akceptację społeczną.

Środki służące zmaksymalizowaniu wartości ekonomicznej dla społeczności lokalnej mogą być **„bezpośrednie" lub „pośrednie"**.

Korzyść ekonomiczna powstaje albo bezpośrednio, dzięki aktywnemu zaangażowaniu obywateli/ społeczności będących udziałowcami projektu energetyki wiatrowej, albo też pośrednio - w postaci podatków czy opłat za dzierżawę gruntu.

Mechanizmy podziału korzyści są najskuteczniejsze w krajach, w których istnieją sprzyjające **ramy legislacyjne i regulacyjne**.

UMOŻLIWIENIE UDZIAŁU FINANSOWEGO

Ustalenie niskiej kwoty, która umożliwi udział finansowy w projekcie – spowoduje to większe zainteresowanie obywateli oraz poprawi odbiór projektu jako integrującego społeczność lokalną.

Istnieje wiele struktur organizacyjnych i podmiotów prawnych, które mogą być uznawane za zapewniające „sprawiedliwy" udział finansowy obywateli w projektach dotyczących energetyki wiatrowej. Należy zwrócić uwagę, kto jest głównym inicjatorem projektu i jaki jest stopień demokratycznej kontroli (przez lokalnych mieszkańców), zarówno na etapie planowania, jak i funkcjonowania.

Projekty z dziedziny energetyki wiatrowej powinny być realizowane w taki sposób, aby zapewnić obywatelom i samorządom lokalnym udziały w podmiocie prawnym prowadzącym farmę wiatrową. Chociaż forma prawna może być różna w zależności od okoliczności, należy tworzyć „wspólnoty energetyczne", w których obywatele mogą być akcjonariuszami farmy wiatrowej i uzyskiwać określony procent zwrotu ze swoich inwestycji, w formie corocznie wypłacanego wynagrodzenia.

Odzwierciedla to ogólną tendencję na rynku energii, zgodnie z którą konsumenci coraz częściej stają się również producentami energii odnawialnej. Są tak zwanymi „prosumentami" - czerpią zyski z własnego wkładu w (lokalną) transformację sektora energetycznego.

Inwestorzy powinni zwiększyć finansowy udział obywateli w projektach poprzez zapewnienie przystępnych kwotowo akcji. Zaleca się również aktywną współpracę z samorządem lokalnym, aby informować obywateli o możliwych formach uczestnictwa finansowego. Samorządy lokalne powinny stymulować powstawanie „wspólnot energetycznych", inwestując część własnych środków w energetykę wiatrową. Ich przykład zwiększy zaufanie społeczne do danego projektu. Powinny też aktywnie zachęcać inwestorów do współpracy ze społecznością lokalną.

Grafika © WinWind

Grafika © Orbon Alija, iStock

PROJEKTY INICJOWANE PRZEZ INWESTORA ZEWNĘTRZNEGO

- Zazwyczaj większe projekty, w których inwestor oferuje możliwości aktywnego udziału finansowego.
- „Sprawiedliwe prawo głosu" jest zależne od zainwestowanej kwoty.
- System zwykle faworyzuje podmioty/obywateli inwestujących większe środki finansowe.
- Duże bezpieczeństwo na etapie planowania, w którym ustalenia podejmowane są na samym początku, co zapewnia długoterminowe bezpieczeństwo finansowe.

PROJEKTY INICJOWANE PRZEZ LOKALNĄ SPOŁECZNOŚĆ

- Zazwyczaj to projekty o mniejszej skali, w których wymagane kwoty udziałów są niewielkie.
- „Sprawiedliwe prawo głosu" według zasady „jedna osoba-jeden głos".
- Zwykle udziałowcy mogą wycofać się z projektu za rocznym wypowiedzeniem.
- Często (nie zawsze) projekty opierają się o dobrowolne uczestnictwo, jak np. w przypadku spółdzielni.

RODZAJE PROJEKTÓW W DZIEDZINIE ENERGETYKI WIATROWEJ

W rzeczywistości podział na te dwie grupy może się zacierać. Często spotyka się formy hybrydowe, w zależności od podmiotów inicjujących projekt i od wybranej formy prawnej.

PRZYKŁAD LOKALNY:

W niemieckim kraju związkowym Szlezwik-Holsztyn inicjatorami projektów dotyczących farm wiatrowych byli lokalni rolnicy i właściciele gruntów. Inicjatorzy, wójt oraz planiści zadbali o zapewnienie możliwości udziału w zyskach wszystkim mieszkańcom, a nie wyłącznie pierwotnym inicjatorom.

PRZYKŁAD LOKALNY:

Hiszpańska spółdzielnia energetyczna Som Energia umożliwia mieszkańcom aktywny udział finansowy. Obywatele mogą zostać członkami spółdzielni, mają też możliwość stania się współwłaścicielami farmy wiatrowej. Na corocznym demokratycznym walnym zgromadzeniu Som Energii członkowie mogą współdecydować o działaniach i strategii swojej spółdzielni energetycznej.

PRZEKSZTAŁCENIE POŚREDNICH KORZYŚCI EKONOMICZNYCH W BEZPOŚREDNIE KORZYŚCI SPOŁECZNE

Oczywiście aktywny udział finansowy obywateli w farmie wiatrowej nie jest jedynym sposobem na dzielenie korzyści ekonomicznych ze społeczeństwem.

Właściciele gruntów, na których budowane są turbiny zazwyczaj otrzymują zapłatę za dzierżawę gruntu. Aby zwiększyć poziom akceptacji należy też płacić właścicielom gruntów, na których turbin nie zainstalowano, ale na które turbiny te wywierają wpływ.

PRZYKŁAD LOKALNY:

W polskim miasteczku Kisielice rolnicy, na których gruncie postawiono turbiny otrzymują średnio 5000 euro za dzierżawę gruntu pod każdą turbinę. Właściciele dostają też dodatkową zapłatę za udostępnienie gruntów podczas budowy linii energetycznych na potrzeby podłączenia turbin do sieci.

Takie podejście jest szczególnie istotne na obszarach wiejskich, na których rolnicy są ważną stroną w lokalnych procesach podejmowania decyzji.

W przypadkach, w których przewidywana chęć udziału finansowego może być niewielka (poziom zainteresowania można oszacować podczas konsultacji społecznych na etapie planowania) powinny współistnieć możliwości pośredniego udziału w korzyściach finansowych.

PRZYKŁAD LOKALNY:

W niemieckiej gminie Neuenkirchen 1% rocznych przychodów ze sprzedaży generowanej energii elektrycznej z turbin wiatrowych przeznaczany jest na lokalne stowarzyszenie społeczne, aby zapewnić wszystkim członkom społeczności lokalnej udział w zyskach. W innych przypadkach przekazywane są świadczenia rzeczowe, utworzono też fundację wspierającą cele społeczne i inicjatywy na rzecz poszanowania energii.

Operatorzy farm wiatrowych płacą zwykle lokalne podatki od działalności gospodarczej, a jeśli spółka jest zarejestrowana w miejscu, w którym znajdują się turbiny gmina otrzymuje 100% odprowadzanych przez spółkę podatków.

Najważniejsze w takim systemie jest to, że z **uzyskiwanych dochodów korzysta szerokie grono beneficjentów**.

PRZYKŁAD LOKALNY:

We włoskiej gminie Tula 2% rocznego dochodu brutto z każdej wytworzonej i wprowadzonej do sieci MWh jest przekazywane lokalnej gminie. Przyniosło to kwotę 400 000 euro, którą wykorzystano na wsparcie edukacji ekologicznej uczniów, budowę nowych dróg publicznych, remont obiektów sportowych, a także zmniejszenie podatków mieszkaniowych i cen odbioru odpadów. Co ważne, cel przeznaczenia tej kwoty został uzgodniony przy zaangażowaniu społeczności lokalnej.

Grafika: © Orbon Alija, iStock

Jeżeli decyzja o sposobie wykorzystania wpływów podatkowych do gminy zostanie podjęta przez całą społeczność, efekt jest jeszcze bardziej korzystny.

PRZYKŁAD LOKALNY:

W Norwegii inwestor Statkraft do budowy farmy zatrudnił lokalnych pracowników. Wzmocniono linie energetyczne i zmodernizowano drogi. Do najbardziej intensywnych prac zatrudniano około 600 osób przy budowie farmy Fosen Vind DA w Fosen.

Zgromadzony kapitał może znacząco zwiększyć budżet gminy. Może też zostać wykorzystany poprzez inwestycje w fundusze odnawialne, w celu zapewnienia finansowania projektów dla lokalnej społeczności. Tam, gdzie to możliwe, inwestorzy w farmy wiatrowe mogą pokrywać koszty modernizacji dróg gminnych czy instalacji linii elektroenergetycznych, tym samym wspierając budżet gminy.

Aby społeczności lokalne miały świadomość, że pośrednio korzystają z farm wiatrowych, inwestorzy, którzy najlepiej znają aspekty techniczne i finansowe projektu powinni rozpowszechniać informacje o konkretnych korzyściach dla miejscowych władz i społeczności lokalnej.

TWORZENIE LOKALNYCH MOŻLIWOŚCI W ZAKRESIE ZATRUDNIENIA

Przy prawidłowej realizacji budowa farm wiatrowych może mieć znaczący pozytywny wpływ na lokalne możliwości zatrudnienia, szczególnie jeśli do wykonania większości prac związanych z infrastrukturą zatrudnia się firmy lokalne. Dotyczy to etapu budowy, w szczególności wiążącej się z modernizacją dróg i przyłączeniem turbin do sieci.

Grafika © Cicero

3 JAK SPRAWIĆ, BY ENERGETYKA WIATROWA SPRZYJAJĄCA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ STAŁA SIĘ NORMĄ?

Projekty w zakresie energetyki wiatrowej sprzyjającej integracji społecznej powinny stanowić naszą przyszłość. Nie powinny być traktowane jako coś wyjątkowego, ale jako nowa norma.

Warunki realizacji projektów w zakresie energetyki wiatrowej w poszczególnych krajach mogą się znacznie różnić. Projekt WinWind określił jednak szereg czynników, które przyczyniają się do wzrostu akceptacji społecznej w różnych sytuacjach. Transfer najlepszych praktyk, z ich dostosowaniem do różnych sytuacji jest więc wykonalny. Stała **wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk** ma kluczowe znaczenie dla tego, aby energetyka wiatrowa sprzyjająca integracji społecznej stała się normą. Skuteczny proces przenoszenia rozwiązań może mieć bezpośredni wpływ na rozwój projektów, ale należy też przewidzieć strategiczne zmiany w polityce, korzystne dla energetyki wiatrowej. Projekt WinWind zapewnił wymianę wiedzy i doświadczeń między różnymi regionami Europy. Był ważnym katalizatorem przyszłych działań i pomysłów na to, jak skutecznie realizować projekty w różnych kontekstach. Kontynuacja takiej współpracy doprowadziłaby do większego uświadomienia korzyści, jakie płyną z projektów energetyki wiatrowej sprzyjającej integracji społecznej, a także zwiększenia umiejętności szerszego angażowania społeczeństwa.

Aby przyspieszyć wdrażanie najlepszych praktyk, zaleca się ocenę projektów związanych z energetyką wiatrową na podstawie szeregu zasad i kryteriów.

Zostały one opracowane w ramach projektu WinWind, w oparciu o „Wytyczne w sprawie społecznie sprawiedliwego wykorzystania energii wiatru" funkcjonujące w Niemczech w regionie Turyngii. Uwzględniają one aspekty, które „sprawdzają się" dla projektów z dziedziny energetyki wiatrowej sprzyjających integracji społecznej. Aby takie projekty stały się normą, powinny one spełniać następujące warunki:

1. *Wykazanie pozytywnego wpływu na lokalną gospodarkę - poprzez lokalne zawieranie umów, lokalne finansowanie oraz współpracę z regionalnymi / gminnymi przedsiębiorstwamienergetycznymi*
2. *Zapewnienie możliwości czynnego i biernego udziału finansowego obywateli*
3. *Zapewnienie formalnego udziału obywateli dzięki wczesnej, przejrzystej informacji, a także zapewnienie faktycznego udziału nieformalnego*
4. *Minimalizacja wpływu na krajobraz, przyrodę i różnorodność biologiczną*
5. *Zapewnienie wiarygodności podmiotu planującego farmę, poprzez wykazanie, że jego celem jest dobro wspólne i otwartość na dobrowolne zobowiązania.*

Grafika © Crinali

Te podstawowe warunki to niezbędny element każdego sprzyjającego integracji społecznej projektu w dziedzinie energetyki wiatrowej. Warunki te obejmują cały katalog bardziej szczegółowych kryteriów, które można dobierać w celu odpowiedniego dostosowania projektów do różnych kontekstów krajowych/regionalnych/lokalnych i legislacji.

W zależności od sytuacji te warunki i kryteria można stosować w różny sposób, dostosowując je do istniejących regulacji. Można je na przykład łączyć z systemami certyfikacji energii wiatrowej lub zielonej energii elektrycznej wytwarzanej w sposób sprawiedliwy społecznie.

Można je też łączyć z systemami wsparcia dla OZE, szczególnie w odniesieniu do aukcji energiij, a także z programami wspierania rozwoju obszarów wiejskich, funduszami strukturalnymi i funduszami spójności. Gminy i władze regionalne mogą rozważyć uwzględnienie tych kryteriów przy udostępnianiu gruntów pod obiekty. Podmioty z branży energetyki wiatrowej zachęca się do przyjęcia tych warunków i kryteriów w charakterze dobrowolnych zobowiązań czy kodeksów postępowania.

Grafika © WinWind

WIATR WIEJE WSZĘDZIE – DLACZEGO TEGO WSPÓLNIE NIE WYKORZYSTAĆ?

Społeczna akceptacja energetyki wiatrowej przez społeczności w całej Europie może wzrosnąć tylko wtedy, gdy projekty będą uwzględniać udział społeczności lokalnych w procesie planowania oraz w podziale korzyści finansowych. Możliwości większego zaangażowania społeczności lokalnych, przedstawione w niniejszym raporcie mają na celu zapewnienie decydentom, inwestorom i obywatelom szerszego obrazu dostępnych możliwości. Aby zapewnić bardziej zorganizowane podejście do ich zaangażowania przedstawiono zasady i kryteria, które mogą być podstawą każdego projektu w obszarze energetyki wiatrowej.

W ramach projektu WinWind przeprowadzono spójną analizę barier, jak i czynników zwiększających akceptację energetyki wiatrowej w społecznościach lokalnych. Wykazano, że rozwiązania muszą być zawsze dostosowane do indywidualnych potrzeb, choć pewne punkty są wspólne. Przedsięwzięcia mające na celu integrację społeczną mogą korzystać z istniejących doświadczeń, takich jak przeanalizowane w ramach niniejszego projektu. Po wprowadzeniu zmian w prawie europejskim oczekuje się, że państwa członkowskie UE opracują bardziej korzystne ramy polityczne, zachęcające do „społecznie integrującej" transformacji sektora energetycznego, w której centralne miejsce zajmują obywatele. Samorządy lokalne i regionalne powinny przyczyniać się do akceptacji społecznej jako podmioty najbliższe obywatelom. Bardziej stabilne, korzystne i jasne ramy prawne dotyczące np. spółdzielni energetycznych sprawią, że samorządy będą mogły dawać przykład jako podmioty współinwestujące w projekty wiatrowe.

Niniejszy informator zachęca (zainteresowanych) obywateli do wymagania, aby projekty w obszarze energetyki wiatrowej były bardziej integrujące społecznie, realizowane z uwzględnieniem potrzeb i obaw mieszkańców oraz z zapewnieniem największych możliwych korzyści dla społeczności lokalnych.

Uzupełnieniem niniejszego informatora jest interaktywne narzędzie internetowe „Pocket WinWind". Zawiera ono dodatkowe informacje spełniające konkretne potrzeby inwestorów, decydentów sektora publicznego oraz obywateli. Narzędzie to zapewnia wsparcie wyjaśniając, jak podchodzić do wyzwań i jak wykorzystywać szanse na realizację sprzyjających integracji społecznej projektów w dziedzinie energetyki wiatrowej.

Grafika © WinWind

REFERENCES

Bastiani Massimo, Venerucci, Virna (2019) Validated transfer and adaptation concepts. Deliverable 5.3 of the WinWind project.

Di Nucci, Maria Rosaria, Krug, Michael, Will, Anna (2019) Catalogue of potential solutions to overcome acceptance barriers for each country. Deliverable 3.6 of the WinWind project.

Giuffrida, Laura, Penna Marina, De Luca, Elena, Nardi, Cecilia, Colosimo, Andrea (2019) Screening of technical and non-technical regulations, guidelines and recommendations. Deliverable 6.1 of the WinWind project.

Hinsch, Arthur, Rambelli, Giorgia (2019) Challenges to Socially Inclusive Deployment of Wind Energy. Factsheet #1 of the WinWind project.

Hinsch, Arthur, Rambelli, Giorgia (2019) Drivers for Socially Inclusive Deployment of Wind Energy. Factsheet #2 of the WinWind project.

Hinsch, Arthur, Rambelli, Giorgia (2019) Transfer of Socially Inclusive Wind Energy Measures. Factsheet#3 of the WinWind project.

Linnerud, Kristin, Aakre, Stine, Leiren, Merethe, Dotterud (2018) Technical and socio-economic conditions. A literature review of social acceptance of wind energy development, and an overview of the technical, socio-economic and regulatory starting conditions in the wind energy scarce target regions. Deliverable 2.1 of the WinWind project.

Kudrenickis, Ivars, Krug, Michael, Themann, Dörte (2019) Principles & Criteria for fair and acceptable wind energy Deliverable 6.3 of the WinWind project.

Maleki-Dizaij, Pouyan, del Bufalo Nicoletta (2019) Synthesis & comparative analysis of best practice case studies for promoting the social acceptance of wind energy. Deliverable 4.3 of the WinWind project.

Nowakowski, Piotr, Ryszard, Wnuk (2019) Good/Best Practice Portfolio. Deliverable 4.2 of the WinWind project.

WinWind

Increasing the acceptance of Wind Energy

OSOBY DO KONTAKTU:

Maria Rosaria Di Nucci & Michael Krug
Freie Universität Berlin I Environmental Policy Research Centre
email: **info-winwind@PolSoz.FU-Berlin.de**

Twitter: **@winwind_eu**
Linkedin: **WinWind Project**
Zapisz się na **WinWind Newsletter** na stronie:

www.winwind-project.eu

Projekt otrzymał finansowanie z Programu Ramowego Unii Europejskiej "Horyzont 2020" w ramach umowy nr 764717. Wyłączna odpowiedzialność za wszelkie błędy lub zaniedbania spoczywa na autorach. Treść publikacji niekoniecznie odzwierciedla opinię Komisji Europejskiej. Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek wykorzystanie informacji zawartych w tej publikacji.